

Rule of Law – Verval of verbouw?

DE WERELD WORDT VRIJER, GROENER, RIJKE – WAAROM VOELEN WE ONS DAN ARMER AAN VRIJHEID?

De laatste tijd zijn er veel negatieve berichten over de rule of law en soms ook zeker terecht. Toch hebben we in de call for papers expliciet opgenomen dat ook andere geluiden welkom zijn. Wellicht is deze column door het optimistische geluid contrair.

De World Justice Project Rule of Law Index laat een lichte globale daling zien: in de meest recente meting zag 68% van de landen een kleine afname (gemiddeld -1,07%), vaak door toenemende corruptie of polarisatie in sommige regio's. Maar tegelijkertijd verbeterde 32% van de landen wél, met een gemiddelde stijging van +0,52%. Landen als Polen, Senegal, Brazilië en Thailand klommen in de rankings dankzij concrete hervormingen in justitie en corruptiebestrijding. Belangrijk, want een sterkere rule of law hangt samen met hogere welvaart.

Ondertussen daalt extreme armoede gestaag (van 40% in 1990 naar rond de 10% in 2025), honger neemt af in grote delen van de wereld. De planeet wordt groener. Luchtvervuiling neemt wereldwijd af. Olielekken zijn met meer dan 90% gedaald sinds de jaren '70. Kindsterfte halveerde sinds 1990. Meer dan 100 miljoen kinderen werden sinds 1990 extra gespaard door gezondheidsvooruitgang. Sinds 2000 zijn er door vaccins 88% minder overlijdens aan mazelen. Deze eeuw is er een 90% afname aan voorkeur voor baby's van het mannelijk geslacht. Gewapende conflicten en *battle deaths* liggen lager dan in de meeste 20e-eeuwse decennia, en er zijn meer democratieën dan ooit in absolute zin.

Dit alles gebeurt niet ondanks, maar mede dankzij de economische groei en dankzij economische vrijheid. En economische vrijheid kan alleen met dat moderne wereldwonder van een economische transactie. Een transactie gebeurt alleen als er het vertrouwen is dat beide partijen de voorwaarden van de transactie honoreren. Daarom is

sterke rechtsbescherming nodig via eigendomsrechten, afdwingbare contracten en vrij verkeer van marktspelers. Maar rechtsbescherming is ook de bescherming van vrijheid van meningsuiting: het recht om ideeën te uiten zonder top-down censuur.

Musk verhindert vrijheid van meningsuiting. Althans, dat is een veelgehoord geluid. Maar is dit ook echt zo? de feiten spreken anders. De Twitter Files legden bloot hoe het oude Twitter samenwerkte met overheidsinstanties om content te onderdrukken – denk aan het Hunter Biden-laptopverhaal in 2020. Musk kocht het platform en draaide het om met Community Notes: crowdsourced waarheidsvinding die virale desinformatie fors remt (reposts -46%, likes -44%). Collectieve checks door diversiteit in stemmen, niet gecentraliseerde 'experts' of overheidsdruk

Neem de 'fine people'-hoax rond Charlottesville (2017): Trump veroordeelde neo-Nazi's expliciet, maar het narratief werd breed gedeeld als kern van de 2020-campagne – ondanks dat de onbewerkte video het tegendeel aantoonde. Of denk aan de BBC die een clip van 6 januari 2021 bewerkte zodat het leek alsof Trump direct opriep tot geweld. Dankzij open discussie en Community Notes worden zulke misrepresentaties sneller ontkracht: meer vrijheid van meningsuiting, eerlijker debat, meer rechtvaardigheid.

Wat we ook van Trump mogen vinden: zijn aanpak was deregulering die markten vrijer maakt en eigendomsrechten versterkt. Belastende regels werden teruggedraaid, kosten voor vastgoed en bouw daalden,

fiscale stimulansen joegen groei aan. Energie-, tech- en financiële sectoren bloeiden door minder bureaucratie.

Nieuws is altijd slecht nieuws. Het is geen nieuws als er een dag geen ongeluk gebeurt, het is geen nieuws als de wereld weer een stukje rijker wordt, en het is geen nieuws als er weer een dag minder kindsterfte is. Pessimisme en doemscenario's zijn wél nieuws. Paul Ehrlich is bekender dan Julian Simon of Borlaug. De Club van Rome is bekender dan dan Hans Kahn. Malthus is bekender dan Boserup. Maar onbekend is niet onjuist. De vooruitgang is er echt. Laten we die koesteren, beschermen en laten groeien. De rule of law – gesteund door vrije meningsuiting en vrije markten – blijft de motor daarvan.

Staat de rule of law onder druk? Is bovenstaande te optimistisch? Discussie is welkom, laat uw mening horen.

Tjitsger Hulshoff RBA

